Dodenherdenking

MS Het verschijnen van dit nummer van de Militaire Spectator in de eerste dagen van de week waarin het Nederlandse volk andermaal in de gelegenheid mag zijn het heuglijke feit te vieren van de Nationale Bevrijding en daartoe enig gepast feestgedruis te ontwikkelen, zou misschien een gerede aanleiding hebben kunnen zijn tot het verluchten van de omslag met een iets vrolijker tafereel dan thans het geval is. Dergelijke foto's zijn er uiteraard wel, in grote verscheidenheid zelfs. Zij brengen in beeld hoe overweldigend groot de blijdschap was en hoe onmetelijk de dankbaarheid toen de verenigde strijdmachten van de geallieerden ten langen leste erin slaagden een einde te maken aan de rampzalige periode waarin de agressor en diens duivelse trawanten heel de schepping hadden ontheiligd en alle mensenrechten vertrapt. Die zwart-op-wit vastgelegde vreugde zou inderdaad een voortreffelijke illustratie kunnen betekenen bij een beschouwing over het einde van de Tweede Wereldoorlog, die dan als motto zou kunnen meekrijgen hetgeen Bilderdijk in de vorige eeuw in een overeenkomstige situatie uitriep: „Juich, Neêrland, met Euroop! gij hebt genoeg geleden". Dat integendeel de keuze ditmaal is gevallen op een elegisch tafereel, vindt zijn oorzaak hierin dat het in onze dagen niet alleen noodzakelijk blijkt de mensheid te herinneren aan de diep-doorvoelde blijdschap over het herkrijgen van de verloren vrijheid, maar bovenal de in die vrijheid opgegroeide generatie te doen beseffen dat de vreugde eerst mogelijk werd doordat de onontkoombare offers waren gebracht. Het is immers ook daarom dat de Nationale Dodenherdenking plaatsvindt aan de vooravond van de Nationale Bevrijdingsdag . . .

De omslagfoto – welwillend ter beschikking gesteld door de Sectie Militaire Geschiedenis van de Landmachtstaf – brengt in beeld hoe op 30 mei 1947 de gevallenen werden herdacht op het Amerikaanse Militaire Kerkhof te Margraten. Die Memorial Day werd toen, met de herinnering aan de bloedige strijd nog vers in het geheugen, tot een duidelijke manifestatie van de dank die heel het volk is verschuldigd aan de gevallenen. Daaraan is in de loop der jaren in wezen niet zo heel veel veranderd: de weldenkende mens beseft zeer goed hoeveel hij heeft te danken aan de tallozen die hun leven lieten als uiterste consequentie van een plicht die hen door de overheid was opgelegd. Helaas echter blijkt niet iedereen die mening te zijn toegedaan. Erger nog, sommigen schijnen het gebrachte offer maar liever te willen verdoezelen: het moet waarschijnlijk wel een betreurenswaardig misverstand zijn geweest dat de verloren gegane vrijheid werd terugontvangen als een Godsgeschenk uit handen van *mensen die de militaire uniform droegen*; want hoewel die vrijheid wèl wordt gewaardeerd, kan dat zelfde allerminst worden gezegd van de uniformdragers. Om die „verachting van Jan Soldaat", zodra het gevaar geweken schijnt, in volle omvang te beseffen, behoeft de Nederlandse militair slechts te beluisteren wat terzake de opvattingen zijn van een der grootste politieke partijen in ons land, zoals die in februari van dit jaar – het offer ligt inmiddels klaarblijkelijk alweer ver genoeg in het verleden! – nog eens werden beklemtoond door de fractieleider van de Partij van de Arbeid in de Eerste Kamer, die van oordeel bleek dat momenteel de herdenkingen te zeer worden overheerst door de militairen; weshalve hij – onder volkomen voorbijgaan aan de trieste waarheid dat het *toch in grote meerderheid de militaire offers zijn geweest* die zowel de reden zijn van dat herdenken als de prijs die werd betaald opdat zulks in vrijheid kan worden gedaan – het bestond de minister-president te vragen „na te gaan of het militaire element bij de jaarlijkse Dodenherdenking kan worden teruggedrongen".

Het is hier niet de juiste plaats om breedvoerig uiteen te zetten dat het helaas de voorlopers van de voornoemde partij zijn geweest die in de ja-

ren voor de Tweede Wereldoorlog „geen man en geen cent" wilden beschikbaar stellen voor het verdedigen van onze nationale vrijheid en onafhankelijkheid tegen de steeds groeiende dreiging, en die dientengevolge in hoge mate medeverantwoordelijk moeten worden geacht voor een dermate ontkrachte defensie dat daarin al op voorhand de overlevingskansen beperkt waren van de burgers-in-uniform die het moesten stellen met „het gebroken geweertje" als voornaamste wapen. Wèl past het, zeker ten overstaan van een jongere generatie, hier in alle ernst eraan te herinneren, dat „de politieke vrienden van de geachte afgevaardigde" in de kritieke uren van destijds niet in het minst hebben doen blijken van ook maar een minimale behoefte aan enig „terugdringen van het militaire element uit de voorste gelederen"!
Evenzeer is het gepast in deze kolommen te wijzen op het grote onbehagen dat in de krijgsmacht tot uiting moest komen toen de minister-president naliet onmiddellijk met kracht op te komen voor het instrument waarover de regering immers zo uitdrukkelijk het opperbevel wenst te voeren. Het moge van verschillende zijden dan nog zijn vergoelijkt dat hij tijdens de kabinetsformatie zonder duidelijke noodzaak liet weten – alsof een werkelijk deskundige op het gebied van de veiligheidsproblematiek momenteel een overbodige luxe zou zijn – dat hij „géén generaal als minister van defensie" zou dulden, het lijkt daarentegen uitgesloten een zinnig argument te bedenken voor het standpunt dat het herdenken van de gevallenen een *minder nationaal* karakter zou vertonen indien daarbij het *nationale* veiligheidsinstrument sterk is vertegenwoordigd in de persoon van uniformdragenden, die ingevolge hun *nationale* opdracht het voorrecht genieten in voorkomend geval *in dienst van de natie* te mogen sneuvelen . . .
In wezen gaat het ook op 4 mei 1983 weer om hetzelfde als bij de vorige Dodenherdenkingen: het Nederlandse volk dient zich erop te bezinnen dat de gebrachte offers helaas onvermijdelijk waren, omdat aanvankelijk werd verzuimd de potentiële agressor tijdig te overtuigen van het zinloze van zijn streven, en omdat terzelfder tijd voor het metterdaad binnen de perken houden van die bedreiging van de rechtsorde niét de middelen werden toebedeeld die daarvoor werkelijk onmisbaar waren; het rampzalige gevolg is geweest dat wij thans óók beschaamd behoren te staan aan de graven van de jongelingschap uit de bondgenootschappelijke landen. Uit dàt gezichtspunt bezien zou er inderdaad iets te zeggen kunnen zijn voor de opvatting dat de militaire uniformdragers op het voorste plan het veld moeten ruimen voor de burgerij en haar vertegenwoordigers, alsdan gehuld in het boetekleed: indien de natie zich daarvan bewust zou willen zijn, en in het bijzonder voor de toekomst bereid de consequenties ook te aanvaarden, zou de Dodenherdenking eerst recht een zinvolle plechtigheid zijn geworden.

Ten slotte nog een punt ter overweging. De Dodenherdenking is méér dan een langs officieel vastgelegde lijnen verlopend ritueel. De deelneming aan die ceremoniële gebeurtenis is beslist niét voorbehouden aan uitsluitend degenen die door de overheid daarbij worden genood dan wel getolereerd, en dan nog in een bepaalde verhouding en rangvolgorde. Neen, een íéder is vrij daaraan deel te nemen. Bijgevolg is het dwaasheid te denken dat de een of andere groepering bij machte zou kunnen zijn een haar onwelgevallig element te doen weren of terugdringen. Die feitelijke onmacht zou eigenlijk niet beter kunnen worden gedemonstreerd dan wanneer alle Nederlandse militairen – met inbegrip zelfs van de reeds eervol ontslagenen die immers nog steeds het recht kunnen doen gelden de uniform te dragen op momenten die zij daartoe geschikt achten – *zelfstandig zouden besluiten zich in hun uniform en masse te presenteren* als „het militaire element" dat zich niet wil laten terugdringen als het erom gaat hun gevallen kameraden het hun toekomende eerbetoon te bewijzen. Een dergelijke demonstratie ter ere van de nagedachtenis van meer dan 20.000 gevallenen van land-, zee- en luchtmacht, met inbegrip van de wapenbroeders en -zusters uit de eertijdse illegaliteit, alsmede de in Indonesië, Korea en Nieuw-Guinea gebrachte offers, zou ongetwijfeld het overwegen meer dan waard zijn ten overstaan van hen die dat element in het hoekje willen doen verdwijnen.
Zoals gezegd, een punt ter overweging. Welnu, waarom eigenlijk niet tevens opgewekt daarvan een punt te maken ter uitvoering?!

Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap

Opgericht 6 mei 1865

Royal Society for
Military Science
Founded 6th May 1865

Uitgaven:
Militaire Spectator 1832
Mars in Cathedra

Open brief aan alle officieren van KL en KLu

De Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap, opgericht op 6 mei 1865, stelt zich ten doel het bevorderen van de krijgswetenschap in de ruimste zin. Voor het verwezenlijken van die doelstelling worden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd voor leden en introducé[e]s, waar over belangwekkende onderwerpen van politiek- of militair-strategische, tactische of militair-technische aard voordrachten worden verzorgd door erkende deskundigen uit binnen- en buitenland. De tekst van die voordrachten wordt, met uitgebreide samenvattingen van de aansluitende discussies, gepubliceerd in het driemaandelijkse verenigingsorgaan Mars in Cathedra.

Daarnaast geeft de Koninklijke Vereniging ten behoeve van haar leden en andere abonnees het maandblad Militaire Spectator uit, dat op grond van een daartoe strekkende overeenkomst met het ministerie van defensie bovendien kosteloos wordt verstrekt aan alle in werkelijke dienst zijnde officieren van land- en luchtmacht.

Voorts bekostigt de Koninklijke Vereniging, daartoe mede in staat gesteld door een subsidie van het ministerie van defensie, de bijzondere leerstoel in het militaire straf- en tuchtrecht aan de Universiteit van Amsterdam.

Teneinde de animo van de aankomende generatie officieren te stimuleren, kent de Koninklijke Vereniging jaarlijks een prijs toe voor de beste scriptie van een cadet van de Koninklijke Militaire Academie.

Ten slotte beloont de Koninklijke Vereniging publicisten die zich hebben onderscheiden met artikelen, commentaren, e.d. op het gebied van de verenigingsdoelstellingen, met het toekennen van de Militaire Spectator legpenning.

Al deze activiteiten worden in feite mogelijk gemaakt dank zij een verhoudingsgewijs gering aantal leden. Om het voortzetten van dat alles te kunnen verzekeren, is het gewenst dat het ledental niet slechts op peil wordt gehouden doch, zo mogelijk aanzienlijk, wordt vergroot.
Het is daarom dat het Bestuur zich met dit schrijven tot u wendt, om te bereiken dat u zich bezint op de vraag of u het niet eveneens ongepast vindt dat zo weinigen in stand houden wat eigenlijk een ieders belang dient. Indien u die mening deelt zal het Bestuur - indien u nog geen lid bent - gaarne uw aanmelding als lid ontvangen. Het Bestuur zal het evenzeer op prijs stellen van u suggesties te mogen vernemen, opdat het in zijn verdere beleid daarmee rekening kan houden.

Kortom, indien u uw steentje wilt bijdragen voor het in stand houden van voornoemde activiteiten, stuur dan dat steentje - zijnde uw aanmelding als lid voor de redelijke contributie van ƒ 30,- 's jaars - per omgaande toe aan de secretaris van de Koninklijke Vereniging, luitenant-kolonel der cavalerie W.F.Anthonijsz, Denijsstraat 135, 2551 HJ Den Haag.

Namens het Bestuur voornoemd,

de Voorzitter

(J.P.Verheijen, genmaj inf)